

17.03.2025р.Гр.35. Всесвітня історія. Уроки №37-38.

Тема: 1.Повсякденне життя та культура у міжвоєнний період.

2.Практичне заняття «Доля митців і мислителів в умовах протистояння демократії і тоталітаризму».

1. З початку ХХ ст. почали вводити в країнах загальну обов'язкову середню освіту. В колоніях і віддалених регіонах освіта залишалася недоступною для більшості населення. Розвивалася й вища освіта. Університети одночасно були осередками розвитку науки. Високого рівня освіта досягла в США, Великій Британії, Італії, Німеччині, Бельгії, Нідерландах, Швеції та інших державах. Найґрунтовніші зміни в 1920—1930-х рр. відбулися в освіті СРСР. Вдалося в основному подолати безграмотність населення. Було запроваджено загальну початкову, а згодом і середню освіту. Її центрами стали Кембриджський, Оксфордський, Единбурзький університети у Великій Британії та Гарвардський, Колумбійський, Каліфорнійський, Іллінойський, Стенфордський університети в США. Техніка 1920-ті рр. – початок науково-технічної революції (НТР) – докорінного, якісного перетворення продуктивних сил на основі перетворення науки на провідний фактор розвитку суспільного виробництва і в безпосередню продуктивну силу. Масове виробництво і використання електроенергії. На основі теоретичних робіт російського вченого К. Ціолковського і більш пізніх робіт Р. Есно-Пельтро (Франція), Р. Годдара (США), Г. Оберта (Німеччина) й ін. проектування реактивних двигунів; запровадження конвеєрного виробництва; створення автоматичних верстатних ліній. Розвиток автомобілебудування. Видатна роль у розвитку світового машинобудування видатних інженерів та організаторів виробництва. К. Бенц. В. Майбах. Г. Даймлер. Ф. Порше. Німеччина Франція В. Дюрант. Г. Форд. П. д'Левассар США. Перший політ літака «Флаєр-1» братів Райт. Кінцева версія гелікоптера Сікорського –VS-300, 1941 р. Вхідження в повсякденне життя людей технічних новинок: радіоприймачів, пілососів, холодильників, пральних машин. Посудомийна машина. Порохотяг. Тостер. Телевізор. Фен.

Традиційні уявлення про мистецтво. Декаданс. Пошук нових течій. Зміни у відповідності до потреб часу. Поява масової культури. На відміну від традиційної культури основним двигуном масової культури є вигода (фінансова, політична тощо). Післявоєнна нестабільність призвела до зміни мислення художника: вона полягала не в адекватному відображенні, а у виявленні його бачення світу. Зароджується такий напрямок як абстракціонізм - зображення тільки крапок, ліній, площин, світлових плям, що відповідають настроям і почуттям художника замість чого-небудь реально існуючого (людей, предметів, пейзажів).

Основоположниками абстракціонізму вважають: Василя Кандинського (перша повністю абстрактна робота аквареллю), Казимира Малевича («Чорний квадрат»), Піта Мондріана («Композиція з червоним, синім, жовтим»), Франтишека Купку («Мадам Купка серед вертикалей»). Науково-технічний прогрес дав поштовх формуванню нових стильових напрямів у мистецтві: супрематизм, конструктивізм, Раціоналізм. Вони відкидали сенс життя, мистецтва як творчої діяльності, ідею художнього синтезу, навмисне її пародіюючи. Він об'єднав у роки війни велику групу швейцарських митців, що займали агресивну антиестетичну позицію. Наприкінці війни та у перші повоєнні роки на зміну кубізму, футуризму й експресіонізму приходять нова – дадаїзм. Дадаїсти захоплювалися колажем, фотомонтажем, спорудженням механічних приладів, маскарадними діями і пропонували творчість без жодної мети відповідно до проявів суті життя. Світової слави набула творчість каталонця Сальвадора Далі. На його картинах на відміну від картин абстракціоністів є предмети начебто знайомі, але інколи вони мають химерний вигляд і поєднані у незвичайній композиції, як це буває в нічних мареннях. У 30-ті роки вплив сюрреалізму поширився за межі Західної Європи, досягнувши Латинської Америки та Японії. Ця течія незабаром змінилася новою - сюрреалізмом, що виник 1924 р. і розглядав світ як нагромодження парадоксів, кошмарів і соціального безумства. Картини С. Далі "Постійність пам'яті" та "Палаюча жирафа" найбільш яскраво відображають цей напрям в образотворчому мистецтві, центром якого став Париж. Екрани

всього світу заповонила продукція голлівудських студій. Це були різні за жанрами, стилями й якістю фільми. Різноманітним було й їхнє спрямування: музично-розважальні, родинно-побутові, гостросоціальні. Кінематографічне мистецтво завойовувало все більше шанувальників в усьому світі і ставало найважливішим явищем суспільного життя. В Англії у 30-ті роки зароджується художньо-документальне кіно. В Японії великого поширення набули фільми, де оспівувалися звитяга самураїв, їхня готовність пожертвувати своїм життям за імператора, пропагувалися насильство і расова нетерпимість. У таких країнах, як Німеччина, Італія та Японія, аж до їхнього воєнного розгрому кіно було підпорядковано цілям фашистської шовіністичної пропаганди. У Німеччині та Італії широко демонструвалися "історичні" фільми, що фальсифікували дійсність та історію на догоду фашистським ідеологам. Після закінчення Першої світової війни значно пожвавилось театральне життя в Західній Європі та США. В ньому поряд з модерністським "новаторством" виникло багато реалістичних напрямів. Макс Рейнгард. Бертольт Брехт. У театральному мистецтві Німеччини прогресивне значення мала творчість невтомного шукача, майстра яскравої виразності, режисера Макса Рейнгардта. Світове визнання здобула новаторська діяльність талановитого драматурга і режисера Б. Брехта. У Франції в 30-х роках дуже популярним став новаторський театр "Картель", що успадкував також кращі традиції минулого. Найталановитішим режисером цього театру був Шарль Дюллен, що усував з нього натуралізм і декадентські елементи. У Радянському союзі найвідомішими з них були К. Станіславський, що створив свою цілісну театральну систему, в якій кожен працівник театру знав свою роль, а також В. Немирович-Данченко, В. Мейерхольд, О. Таїров та ін. В Україні найбільш цікавим і талановитим режисером того часу був Лесь Курбас. Музична культура Німеччини періоду Веймарської республіки була різноманітною за ідейно-естетичними напрямками. Плідно працювали найзначніші композитори Німеччини П. Хіндеміт, К. Вейль, що займали гуманістичні позиції у своїй творчості. Всесвітню славу здобули Берлінський філармонічний оркестр, Лейпцизький симфонічний оркестр, Дрезденська і Берлінська

опери. ССРСР: Великою популярністю користувалися пісні композиторів І. Дунаєвського, О. Александрова, В. Соловйова-Сєдого та ін. Свої перші симфонії в 30-ті роки написали молоді композитори А. Хачатурян та Т. Хренніков. Ісаак Дунаєвський. Пауль Хіндеміт. Всесвітню славу здобули італійські майстри оперного мистецтва Е. Карузо, Т. Руффо, Б. Джильї, Т. Даль Монте, Ф. П. Тості та ін. Велику роль у світовій музичній культурі відігравали диригент А. Тосканіні, піаніст і композитор Ф. Бузоні. Дж. Маліп'єро і Р. Шценеті. Музична культура Італії мала глибокі традиції та вважалася однією з провідних у світі. Збагачувалася музична культура Сполучених Штатів. Посилилося зацікавлення у вивченні національного фольклору, поширювалися стиль кантрі-мьюзик ("сільська музика"), негритянський фольклор, блюз. Незважаючи на індивідуальні творчі особливості цих композиторів, вони виражають американський національний стиль, якому притаманні більш вільне, ніж у Європі, ставлення до музичних традиційних форм, підвищений динамізм і загальна інтенсивність. На початку ХХ ст. в архітектурі виникали нові напрямки. В Амстердамі (Нідерланди) у 1920-ті рр. було зведено чимало житлових будинків у стилі експресіонізму. Основну увагу майстри приділяли емоційній насиченості. Символом німецького експресіонізму стала «Вежа Ейнштейна» — будівля астрофізичної лабораторії архітектора Еріха Мендельсона. Одним із найвидатніших архітекторів цієї доби був Вальтер Гропіус, який заснував вищу школу будівництва й художнього конструювання «Баухауз» (1919—1932 рр.). Зведена за його проектом будівля школи з однойменною назвою стала символом нового стилю — конструктивізму. Із 1924 р. почали проводити регулярні ігри із зимових видів спорту. Із 1928 р. до участі в Олімпіаді були допущені жінки. У 1920-ті рр. стрімко набирала поширення футбол, який нині є найпопулярнішим видом спорту. Із 1930 р. почали регулярно проводитися чемпіонати світу. Перший відбувся в Уругваї, де місцева команда стала чемпіоном. Особливістю розвитку спорту в міжвоєнні роки стало те, що він набував рис професійного. У 1917 р. у Канаді виникла перша професійна спортивна організація Національна хокейна ліга (НХЛ).

Посилання: <https://www.youtube.com/watch?v=QYKeEa9cCnM>.

2.Г.С.Сковорода

Що є свобода?

Добро в ній яке є?

Кажуть, неначе воно золотее?

Ні ж бо не злотне –

Зрівняли все злото

Проти свободи воно лиш болото.

“Коли поміж хлібом і свободою народ обирає хліб, він зрештою втрачає все, в тому числі і хліб. Якщо народ обирає свободу, він матиме хліб, вирощений ним самим і ніким не відібраний..” Степан Бандера.

Основні риси тоталітаризму: абсолютна влада держави над суспільним і духовним життям громадян, єдина для всіх ідеологія, монополія однієї політичної партії на владу, культ особи вождя, цілковитий контроль над економікою, політичний контроль, заборона опозиції та інакомислення, існування потужного апарату насильства, диктатури та терору, агресивна зовнішня політика.

Основні риси демократичної держави:

- джерелом влади є народ;**
- влада формується виборами – вільним волевиявленням громадян;**
- повага більшості до меншості;**
- влада поділяється на законодавчу, виконавчу і судову – як самостійні гілки влади;**
- багатопартійність;**
- держава захищає права і свободи громадян;**
- захищає право власності.**

-миротворча зовнішня політика.

Опрацювавши матеріал виконайте завдання.

Порівняйте ознаки демократичних і тоталітарних режимів:

Заповнення порівняльної таблиці.

Критерії	Демократичний режим	Тоталітарний режим
Роль держави		
Ставлення до власності		
Права людини		
Методи приходу до влади		
Зовнішня політика		

Тоталітарне мистецтво: віддзеркалення епохи чи її чинник?

Тоталітаризм – найбільша трагедія людства 20-го століття. Як суспільно-політичне явище тоталітаризм призвів до десятків мільйонів загублених життів, поламаних доль, найстрашнішої війни в історії людства. Але його наслідки набагато глибші – він проник у свідомість та душу людей. І не в останню чергу цьому сприяло мистецтво тієї доби, зразки якого ми постійно бачимо перед собою, навіть не усвідомлюючи того впливу, який вони здатні чинити на нашу підсвідомість. Оголошення мистецтва (як й області культури загалом) ідеологічним зброєю, монополізація всіх форм і коштів художнього життя країни, створення всеосяжного апарату контролю та управління мистецтвом, з усього розмаїття тенденцій, існуючих у той час у мистецтві, вибір однієї і оголошення її офіційної, єдино правильною й обов'язковою – це далеко не повний перелік ознак тоталітарного мистецтва. Класичними зразками такого стилю є соціалістичний реалізм 1934-1956 рр. і мистецтво Третього рейху 1933-1944 рр. Однак дуже великим спрощенням було б вважати, що цей процес був одностороннім – держава змушувала митців створювати те, що відповідало ідейним установкам. Тоталітарна ідеологія завжди вимагає вождя – жерця, в якому вона знаходить своє зовнішнє,

тілесне відображення. Зображення вождя як майже ідеальної людини, позбавленої, будь-яких, притаманних звичайній людині недоліків, стає завданням тоталітарного мистецтва. Саме цим викликане обов'язкове посилення на вождів у будь-якій книзі, навіть науковій, неймовірна кількість книг, фільмів, скульптур, картин, які зображували вождів, яким відомий шлях до омріяної мети, які піклуються про кожного, які компетентні у всіх сферах людської діяльності.

Завдання:

- 1) З чим пов'язано появу нових течій у мистецтві у міжвоєнний період?
 - 2) Назвіть види тоталітаризму:
 - Німеччина -----
 - Італія -----
 - Радянський Союз -----
 - 3) Чим відрізняється розвиток культури в тоталітарних державах від демократичних?
 - 4) Яку роль відіграла масова культура в тоталітарних державах?
- Д/з: §§28-29.